

Tremtinys

Nr. 16
(1230)

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2017 m. balandžio 28 d. *

Duris atvėrė LPKTS knygynėlis

Balandžio 25 dieną po rekonstrukcijos darbą pradėjo LPKTS patriotinių leidinių knygynėlis. I jo atidarymo šventę susirinko žmonės, gerbiantys istorinę atmintį ir besidomintys ja, taip pat bičiuliai iš giminingų arba kaimynystėje esančių organizacijų: Lietuvos sajūdžio Kauno skyriaus, Lietuvos šaulių sąjungos, Kauno miesto savivaldybės tarybos, Pasaulio lietuvių centro, Kauno įgulos karininkų ramovės, Lietuvos moterų lygos Kauno skyriaus ir kitų. Atidarymo ceremonija pradėta nuo simbolinės juosteles perkirpimo – ši garbė patikėta LPKTS pirmininkui dr. Gvidui Rutkauskui. Knygynėli pašventino J.E. Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, nuolatine bendryste glaudžiai susijęs su LPKTS ir knygynėlio leidiniuose atspindima skaudžia istorijos dalimi – tremtimi, lajeriais, Laisvės kovomis.

Knygynėlio atnaujinimo projekta, kuris sulaukė puikių apsilankiusių vertinimų, neatlygintinai sukūrė architektas Aidas Bumbulis. Jau išskirtine knygynėlio detale tapo samanų žalumos, simbolizuojančios Laisvės kovo-

tojus, arka, kurioje puikuojasi LPKTS logotipas su širdimi, kryžiumi ir gedi-minačių stulpais bei plazdančia trispalve ir užrašytu partizano Vlado Voverio-Žaibo moto: „Gyvenk taip, tarsi nuo tavęs vieno priklausytu visos Lietuvos likimas“.

Kaip sakė LPKTS valdybos pirminkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė, „norėjosi aiškios, trumpos frazės, kur i galėtų įkvėpti jaunąja kartą ir padėtų geriau suprasti Laisvės kovotojų pasiryžimą, o Laisvės kovų amžininkams dar kartą primintų, jog jie be galio svarbūs ir dabartinėje Lietuvoje“, o po to juokaudama pasidžiaugė, jog „ši arka šiuo metu populiariausia vieta Kaune pasidaryti asmenukę“.

Knygynėlyje prekiaujama visomis LPKTS išleistomis knygomis, kurių tiriažas dar nebaigtas, taip pat Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro leidiniai, Pasaulio lietuvių centro ir kitų leidyklų bei autoriu (A.Anusausko, E.Kuckailio ir kitų) kūriniais bei stiklo menininkės Ievos Rem tautine atributika.

Malonai kviečiame autorius ir lei-

dykas bendradarbiauti konsignacijos pagrindais (kreiptis el.pašt: lpkts@lpkts.lt, tel. (8 37) 323214). Taip pat ieškome žmogaus, besidominčio knygomis, mėgstančio bendrauti ir

norinčio dirbti knygynėlyje (kreiptis tel. 8 614 85117). Knygynėlis dirba darbo dienomis 11–16 val. Kviečiame apsilankyti.

„Tremtinio“ inf.

Mielieji,

Noriu dar kartą padėkoti už jūsų aktyvų darbą ir visokeriopą paramą Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai. Tik paramos ir projektų, kuriuose dalyvaujame, dėka galime vykdyti veiklą: organizuoti renginius, statyti ar atstatyti paminklus, bunkerius, leisti knygas, organizuoti konferencijas, seminarus, minėjimus.

Jūs ir jūsų artimieji, deklaruodami pajamas iki gegužės 1 dienos, turi galimybę 2 procentus gyventojų pajamų mokesčio (GPM) paramą skirti LPKTS ar konkretiam LPKTS filialui.

Norėdami skirti 2 procentus GPM paramą LPKTS, galite tai padaryti prisijungę prie elektroninės bankininkystės, užpildę prašymo formą (FR0512) bei įraše mūsų rekvizitus:

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga

Laisvės al. 39, Kaunas
Imonės kodas 300032645
PVM mokėtojo kodas
LT100001097819

arba pasirinktam LPKTS filialui:
Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos (išrašytu miestą) filialas.

Šie 2 procentai GPM jums papildomai nieko nekainuoja, nes jie skiriame iš jūsų jau sumokėto gyventojų pajamų mokesčio, kuris, nepaskirtas konkretių organizacijai, liks biudžete.

LPKTS valdybos pirmininkė
Rasa DUOBAITĖ-BUMBULIENĖ

Skirkite du procentus gyventojų pajamų mokesčio Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai

		Via VM archyvo brūkšniniam kodui	F R 0 5 1 2 Versija 0 2		Pilda VM darbuotojas	
1 Mokesčių mokėtojo identifikacinius numerius (asmens kodas)	3 8 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	2 Telefonas	8 6 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0	Forma patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prive Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2003 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. V-45 (2012 m. vasario 17 d. įsakymo Nr. VA-19 redakcija)		
3V Vardas	V A R D E N I S	3P Pavardė	P A V A R D E N I S			
4 Adresas	J O S U A D R E S A S					
PRAŠYMAS PERVESTI PAJAMŲ MOKEŠCIO DALĮ VIENETAMS, TURINTIEMS TEISĘ GAUTI PARAMĄ, IR (ARBA) POLITINĖMS PARTIJOMS						
5 Mokesčių laikotarpis	2 0 1 6	6S Mokesčio dalį skirių* vienetams, turintiems teisę gauti paramą	6A Atsisakau mokesčio dalį skirių** vienetams, turintiems teisę gauti paramą	7S Mokesčio dalį skirių* politinėms partijoms	7A Atsisakau mokesčio dalį skirių** politinėms partijoms	8 Papildomu laipų skaičius
Eilutės Nr.	E1 Gavėjo tipas***	E2 Gavėjo identifikacinius numerius (kodas)	E3 Mokesčio dalies paskirtis****	E4 Mokesčio dalies dydis (procentais)	E5 Mokesčio dalį skirių iki mokesčiui laikotarpio ikilių	
1	2	3 0 0 0 3 2 6 4 5	L P K T S	2 , 0 0	2 0 1 9	
2						Y Y Y Y
3						Y Y Y Y
4						Y Y Y Y
5						Y Y Y Y
6						Y Y Y Y
7						Y Y Y Y
* Paym. eilės 6S ir (ar) 7S laukelių, mokesčio dalis bus pervedama šiame prašyme nurodytiems vienetams, turintiems teisę gauti paramą, ir (ar) politinėms partijoms (anksčiau mokesčio laikotarpiu prašyme, kuriame buvo užpildyti E5 laukeliai).						
** Paym. eilės 6A ir (ar) 7A laukelių, mokesčio dalis bus povedama ištraukiant iš prašymo nurodytiems vienetams, turintiems teisę gauti paramą, ir (ar) politinėms partijoms nebebus pervedama.						
*** E3 laukelis užpildomas, kai pagiedaujama nurodyti vienetas, turinčias teisę gauti paramą, arba politinė partija, kokiam tikslui jis turėtų panaudoti skiriamą mokesčio dalį: rašomas gavėjo programos, meno ar sporto kolektivo, padalinio, (sutrumpintas) pavadinimas. Negali būti išrašomi vardai, pavardės ir daugiau kaip 2 skaitmenys.						
**** E5 laukelis užpildomas, kai mokesčio dalis skiriama vienetas, turintiems teisę gauti paramą, ir (ar) politinėms partijoms pagiedaujama skiriai ilgiau kaip 1 metus. Rašomas laikotarpis negali būti ilgesnis nei 5 metai, pradedant skaičiuoti nuo metų, išrašytų 5 laukelyje.						
Asumo, pateikęs prašymą		3 0 9 0 2 8 8 3 5 1 6 9 4	P A R A Š A S V A R D E N I S P A V A R D E N I S			(vardas, pavardė)
Dėkojame už Jūsų gerumą! LPKTS						

LPKTS Kauno filialo ataskaitinė konferencija

Balandžio 20 dieną, Kaune, LPKTS būstinės salėje įvyko Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos Kauno filialo ataskaitinė konferencija.

Konferencijos pradžią paskelbė LPKTS Kauno filialo valdybos pirmininkas Juozas Savickas. Sugiedojus Lietuvos valstybės himną, tylos minute paragbiamis negrįžę iš tremties, žuvę lageriuose už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę bei išėjusieji Amžinybėn.

Konferencijai pirmininkavo Juozas Savickas ir valdybos pirmininko pavadutoja Jūratė Antulevičienė. Sekretoriavo valdybos narė Gražina Elena Daukšienė. Patvirtinta konferencijos darbotvarkė ir reglamentas.

Konferencijoje dalyvavo LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas, LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė, LPKTS tarybos pirmininkė Vincė Vaidevutė Margevičienė, Kauno miesto savivaldybės tarybos narė Loreta Kudarienė, LPKTS Kauno filialo narys prof. Arimantas Dumčius, Kauno skyriaus Moterų lygos pirmininkė Meilutė Asanavičienė, LPKT bendrijos astovas Romualdas Zubinas ir kiti.

Pirmajam suteiktas žodis LPKTS pirmininkui G. Rutkauskui. Jis pasveikino delegatus su šv. Velykomis, palinkėjo sėkmės darbuose, susivienyti ir nelikti abejingiemis buvusių tremtinių gero-

vei. Paminėjo Lukiškių aikštės Vilniuje rekonstrukcijos darbus, kurie strinčia, nes trūksta lėšų. Pakvietė stoti į LPKTS Kauno filialą naujus narius.

LPKTS valdybos pirmininkė R. Duobaitė-Bumbulienė pasveikinusi susirinkusiuosius pranešė apie ruošiamus renginius. Apgalestavo, kad Kauno miesto savivaldybė atsisako skirti autobusą mūsų nariams nuvykti į renginius, ypač – į saskrydį Ariogaloje „Su Lietuva širdy“, nors kitos Lietuvos savivaldybės skiria transportą.

Kauno skyriaus Moterų lygos pirmininkė M. Asanavičienė pasidžiaugė Kauno filialo narių ruošiamais renginiu, iš kurių matyti, kad mūsų praeitis, jos istorija neišnyks, nes tai, kas vyko, neturi pasikartoti.

Sveikinimo žodžius tarė Kauno miesto savivaldybės tarybos narė L. Kudarienė, LPKTS tarybos pirmininkė, Kauno filialo narė V. V. Margevičienė, R. Zubinas, prof. A. Dumčius.

Nuostabiai skambėjo J. Cinausko, A. Paulavicius ir kitų eilėraščiai, skaitomi prof. A. Dumčiaus.

Valdybos pirmininkas J. Savickas metinėje ataskaitoje minėjo apie organizuotus valstybinių švenčių minėjimus, kurių per metus įvyko nemažai, apie dalyvavimą žygiuose partizanų takais, minėjime Rumšiškėse prie jurtos, saskrydyje Ariogaloje „Su

Lietuva širdy“. Per ataskaitinį laikotarpį už sąžiningą darbą, renginių organizavimą, patriotinių jaunimo ugdymą, tremties ir rezistencijos istorijos puoselėjimą Kauno filialo nariai buvo apdovanoti žymenimis „Už nuopelnus Lietuvai“ ir padėkomis.

Revizijos komisijos pirmininkė Dalia Tiškinė pateikė išsamią Revizijos komisijos ataskaitą. Etikos ir procedūrų komisijos ataskaitą pateikė pirmininkas Vytautas Guliokas. Per ataskaitinį laikotarpį pažeidimų ar skundų nebuvo.

Jūratė Antulevičienė kalbėjo apie labai svarbius visuomeninei organizacijai iškeltus uždavinius, koks svar-

bus yra nario mokesčis.

Priminė, kad 2 procentus pajamų mokesčio Kauno filialui galima pervesti iki gegužės 2 dienos. Pakvietė prenumeruoti LPKTS leidžiamą laikraštį „Tremtinys“, kurio metinė prenumerata 28 eurai.

Baigdama J. Antulevičienė palinkėjo širdyse pajusti pavasarį, kad stiprėtų atjauta, supratimas ir nuoširdumas, būtume stiprūs dvasia, tikėjimu ir viltimi, būtume vieningi. Neskirstyti vieni kitų į kažkokias kategorijas, ne pamiršume pagarbos. Tada ir mūsų visuomeninė organizacija bus stipri.

Jūratė ANTULEVIČIENĖ

Esame darni komanda

rybos pirmininku.

Tarybos posėdyje turėjome ir svečių. Tarybai gero darbo linkėjo naujasis TS-LKD partijos vykdomoji sekretorė Aistė Gedvilienė. Ji kalbėjo apie sudėtingą porinkinių laikotarpių, artimiausias veiklas, siūlė atsisakyti kasmetinio vasaros saskrydžio, nes kitam TS-LKD partijos 25-metis.

PKTF valdybos nariai buvo renkami slaptu balsavimu iš kandidatų sąrašo. Kandidatus per valdybos nustatyta terminą siūlė PKTF pirmininkas, tarybos nariai, skyriai. Naujai išrinkti į valdybą nariai: Mantas Adomėnas (Vilnius), Arvydas Anušauskas (Vilnius), Jūratė Antulevičienė (Kaunas), Arūnas Barbšys (Klaipėda), Rasa Duobaitė-Bumbulienė (Kaunas), Juoza Yla

(Kaunas), Donatas Jankauskas (Kauno r.), Povilas Jakūčionis (Vilnius), Loreta Kalnikaitė (Šilalė), Gabrielius Landsbergis (Vilnius), Vincė Vaidevutė Margevičienė (Kaunas), Petras Musteikis (Vilnius), Gvidas Rutkauskas (Kauno r.), Juozas Savickas (Kaunas), Juozas Stanėnas (Grigiškės), Edvardas Strončikas (Vilnius). PKTF sekretore patvirtinta Ona Tamošaitienė.

Kitas ne mažiau svarbus klausimas – PKTF statuto tikslinimas. Šiam darbui atliki sudaryta darbo grupė: P. Jakūčionis, V. Mickus, J. Stanėnas, O. Tamošaitienė, M. Adomėnas, E. Strončikas, P. Musteikis, D. Jankauskas ir V. Haase. Nutarta pasiūlymus dėl įstatų iki rugėjo 1 dienos siūsti O. Tamošaitienei.

Apie Kaniūkų kaimo gyventojų ir žydų žudynes

Pirmausia apie Jurgos Tvaskienės straipsnį „Po R. Karbauskio sparnu – žydus žeidžiantys tekstai“ (Lietuvos žinios“, 2017-03-18), kuriame rašoma apie sovietinės partizanės Fanios Brancovskajos veiklą. Gal jaunesniems reikia priminti, kad to meto Lietuvos gyventojai vadina muosius sovietų partizanus vadino tiesiog banditais. Jie ne tiek kovojo su nacių valdžia, kiek terorizavo kaimo gyventojus, atimdavo gyvulius ir maisto produktus, žudė žmones, degino kaimus. Akivaizdžiausias teroro pavyzdys Kaniūkų kaimo gyventojų žudynės ir viso kaimo sudeginimas. Kas pagal tarptautinę teisę laikytina nusikaltimu žmoniškumui ar karuo nusikaltimu. Tokių nusikaltimų Rytų ir Šiaurės Lietuvoje buvo ne vienas ir ne du.

Kalbėti reiktu ne apie vieną asme-

nį, bet apie visus baudžiamojo būrius narius, tuos, kurie gyvuliškai tyčiojosi iš užmuštų Kaniūkų kaimo gyventojų kūnų, sakydami: „Še tau už nužudyti mano tėvą, motiną, seserį, broli...“ Lygtie žemdirbiai būtų kalti dėl getuose nacių nužudyti žmonių. Ir neatsirado kam tų „marodierių“ sudrausti. Sveiko proto žmonėms tokie veiksmai nesuvokiami. Tačiau apie tai rašė ne kokie nors nacių kolaborantai, o patys akcijos dalyviai savo prisiminimuose, išleistuose Vakaruose. Tai primena raudonosios armijos nusikaltimus žmoniškumui Rytprūsiuose.

LGGRTC, Arvydas Anušauskas ir Kaniūkų kaimo žudynių bylą pradėję tirti prokurorai tvirtina, kad F. Brancovskaja žudynės nedalyvavo, buvo „kažkur kitur“. Istorikas A. Anušaus-

kas tikina, kad tada moterims ir nepilnamečiams ginklai nebuvu duodami ir operacijose jie nedalyvaudavo, bet nuotraukose juk jie visi su ginklais (ir Marytė Melnikaitė taip pat). Ir už ką tadajiems kabinami ordinai ir medaliai, jei jie operacijose nedalyvavo? Tebéra atviras klausimas, kodėl žydų organizacijoms sukėlus dideli tarptautinį skandalą dėl F. Brancovskajos, prokurorai, nebaigę tyrimo, jį nutraukė? Gal išsiaiškinus visas aplinkybes, būtų išaiškinti tikrieji žudikai ir nekiltų daugiau abejonių, jog byla nutraukta dėl politikų spaudimo.

Visus Kaniūkų kaimo žmones: vyrus, moteris, vaikus ir senelius, nužudę, jų turtą sunaikino arba pasisavino trobesius sudegino keli sovietinių „partizanų“ būriai, o su jais ir žydų būrys

„Kerštojas“, gavę įsakymą „Naikinti viską, kas juda“ 1944 metų sausio 29 dieną (Irena Tumavičiūtė „Naikinti viską, kas juda“, „Karštas komentaras“, 2015-02-13-27).

Galima suprasti „Ūkininko patarėjo“ vyriausiajį redaktorių Vytenį Neverdauską, sakantį, kad „kai žydai kalba apie lietuvius kaip žydšaudžių taučią – jiems nieko. Jie nebaudžiamai gali visą mūsų tautą vadinti žydšaudžiais, o jeigu mes išvardijome konkretius atvejus, tai jau kalti, ar ne?“ (Juk ir Efraimas Zurofas persona non grata Lietuvoje paskelbtas nebuvó, nors viešai skleidė išgalvotus šmeižtus: esą Europos čempionai Lietuvos krepšinio rinktinės nariai norėjė šaudyti žydus ir kitokias nebūtas šlykštynes.)

(keliamas į 6 psl.)

Įvykiai, komentarai

Klampūs Rusijos voratinkliai

Ar pamenate, kaip buvo šaipomasi ir tyčiojamas iš Tėvynės sajungos atstovų, kai šie prabildavo apie Rusijos „minkštasis galias“, apie šios valstybės specialiųjų tarnybų pastangas apraizgyti savo voratinkliais ne tik mūsų, bet ir Vakarų valstybių politikus? „Rusai puola“ – žvengdami „oponentai“ pirštais rodė į susirūpinusius A. Kubilių, R. Juknevičienę... Kas buvo teisus, parodė laikas – šiandien retas išdrįsta juokauti „rusai puola“ tema, o tie, kurie kažkada šaipėsi, bando „pakeisti plokštelię“ palikdami tą patį motyvą: atseit „nereikia gąsdinti karu, niekas mums negrasina“. Su tokiais Rusijos įtakos agentais ginčytis beprasmiška, bet juos įsidėmėti verta – kad žinotume, kieno interesams jie atstovauja. Deja, žmonių atmintis trumpa, arba trukdo įgimtas „žemažiūrišumas“: pastarosiomis dienomis ēmė aiškėti Mindaugo Basčio vaidmuo žlugdant Lietuvos energetinę nepriklausomybę,

o šiame kontekste vertindami visos socialdemokratų partijos veiklą, suvokiaime ir apgailėtiną Lietuvos rinkėjų, ištisus dešimtmečius rinkusių šią Lietuvai kenkusių partiją į valdžią, naivumą.

Bet nebūkime tokie griežti sau – ne tik pas mus, bet ir senbuvėse Europos Sajungos šalyse rusų agentūra darbuojasi, kad ten atsirastų basčių. Stai ką apie paskutinę Europos Tarybos Parlamentinę Asamblę (ETPA) pasakoja TS-LKD partijos narys Kęstutis Masiulis savo „Facebook“ paskyroje.

Pasak jo, Strasbūre prasidėjusi ETPA buvo ypatinga vien tuo, kad prasidėjo didžiausiu skandalu – pasirodo, Asamblėjos prezidentas, Ispanijos senatorius Pedro Agramuntas, kartu su kitais 20 parlamentarų iš Ispanijos, Belgijos, Italijos, Čekijos, Serbijos 2017 metų vasarą buvo nuvykęs į Rusiją, o iš ten su Rusijos parlamentarais bei diplomatais Rusijos karo léktuvu nukako į Siriją, pas patį Bašarą al-Asa-

dą... „Ivairių šalių parlamentarai, kurių ir sudaro Parlamentinę Asamblę, pasmerkė ši vizitą, o dabar mes pirmą kartą susirinkome į sesiją. Jos pradžioje kilo karšti debatai. Jų metu kalbėjau ir aš. Pareiškiau, kad Agramuntas toliau nebegali likti savo poste, kad jis nėra nei mano, nei Europos demokratiškai rinktų parlamentų atstovybių atstovas. Taip pat pareiškiau, kad jis nebegali būti laikomas ir Europos liaudies partijos (taip vadinasi konservatorių frakcija čia ir apskritai Europos institucijose) atstovu. Jis savo vertybėmis atsistojo šalia Putino ir suteikė progą jam bandyti legitimizuoti Rusijos invaziją ir al-Asado nusikalstimus, ir to negalima pateisinti jokiomis tariamomis kladomis ar prisidengti naivumu, ką jis bando daryti,“ – pasakoja K. Masiulis.

Mūsų parlamentaras sulaukė Europos parlamentų atstovų plojimų, tačiau kartu su bendraminčiais jam nepavyko

išsireikalauti balsavimo dėl pasitikėjimo P. Agramuntu: tam buvo reikalinga surinkti dvejų trečdalių daugumą, deja, pritrūko keturių balsų, nes kai kas susilaikė, o pagal skaiciavimo tvarką susilaikiusieji neįskaičiuojami visai (pas mus išprasta susilaikiusius priskirti prie balsavusių prieš). Taigi bent kol kas ETPA lieka vadovauti žmogus, kuriam neaišku, kokią įtaką ir kokiais būdais padarė Rusijos „diplomatai“.

Tai tik vienas pavyzdys, kaip veikia Rusijos „diplomatija“, siekdama daryti įtaką Vakarų politikams. Žinoma, pasmus atsiras teigiančiųjų, kad visa ES viršūnėlė susikompromitavusi dėl neaiškių ryšių su Rusijos specialiosioms tarnybomis, todėl, girdi, neverta jomis pasitikėti. Kaip gi – tai irgi rezultatas Rusijos naudai: jei ES pareigūnas dirbs ne jai, tai bent jau juo nepasitikės jo atstovaujami ES piliečiai. Kaip sakoma, skaldyk ir valdyk.

Gintaras MARKEVIČIUS

Ar naujas pirmininkas išgelbės neonomenklatūrininkų partiją?

Jau kuris laikas stebime savo iškāp Lietuvos komunistų partijos – Lietuvos demokratinės darbo partijos – Lietuvos socialdemokratų partijos agonią. Atnodo, kad ji palengva praranda vi-sagalybės pozicijas, kuriose karaliavo be konkurencijos ištisus atkurtos Lietuvos nepriklausomybės metus. Net nebūdama Seimo valdančiaja dauguma, komunistinių nomenklatūrininkų partija nepaleido iš rankų valdžios vadžių, veikdama per valstybines įmones, per savivaldybes (juk ne paslaptis, kokiai partijai priklauso dauguma minėtų institucijų vadovų) ir per partinius patikėtinius (kas galėtų paneigti, kad tai nėra senieji kagėbistiniai ryšiai?). Tad kas gi nutiko, kad partija ēmė „skesti“, nors net ketverius metus – iki pernai rudenį vykusiu rinkimų – buvo Seimo ir Vyriausybės šeimininkai? Ar krisė Lietuvą buvo užgriuvusi, ar dar kokios negandos? Pasirodo, nieko panašaus nebuvo... Bet 2016 metais Seimo rinkimus partija triuškinamai pralaimėjo, tiesa, jai rinkimų nugalėtojai R. Karbauskio „valstiečiai“ numetė gelbėjimosi ratą – priėmė į koaliciją. Nepaisant to, partija ēmė gesti, lyg lempa, pasibaigus žibalui. Ir štai čia prisimeni Igorio Buničiaus knygą „Partijos aukas“. Joje autorius pateikia ižvalgų ir apie Gorbačiovą, kuris buvo ne šiaip

reformatorius ar griovėjas (kaip mėgsta ji įvardinti senojo komunistų gvardiją), bet apdairus kapitonas, išplukdės skėstantį bolševikų laivą su visais turtais. Finalas buvo paradoksalus: neliko nei bolševikų partijos, nei partijos, t. y. valsybės, aukso. Nei valstybės, kurią ji buvo surentusi. Bet tai nereiškė, jog bolševikai apskritai pražuvo. Ne, jie (bolševikai) tiesiog mutavo.

Ar ne tuo keliu eina ir mūsų buvusių Lietuvos komunistų partija? Juk jau viskas prichvatizuota, „europiniai“ pinigai kiek įmanoma perpompuoti į nuosavas kišenes, į svarbius postus valdžioje prakišti savi žmonės ir palikuonys... ką daugiau veikti valdžioje? Kaip dar kitaip paaiškinti, kodėl užleidžia ma valdžia? Ir demonstratyvūs partijos pirmininko rinkimai tebuvo masalas žmonėms, neva, LSDP keičiasi, atsinaujina. Tiesą sakant, keisti tai rinkimai – pagal konservatorių (TS-LKD) partijos pavyzdį – visuotiniai. Ir kandidatai parinkti panašūs – jauni. Tiesa, skirtumas tarp jų esminis: Mindaugas Sinkevičius yra socialdemokrato Rimanto Sinkevičiaus, buvusio susiseikiomo ministro sūnus, o Gintautas Paluckas – kažkada buvęs... Jaunuju konservatorių lygos narys!

Taigi praėjusių savaitgalį įvyko antrasis rinkimų turas, kuriame paaiškė-

jo, kas plukdys skėstantį LSDP laivą į ateityį. Preliminariais duomenimis, LSDP pirmininko rinkimus laimėjo Gintautas Paluckas (5190 balsų); jo konkurentas Mindaugas Sinkevičius surinko 4781 (skirtumas 409). Antrajame ture dalyvavo 10 024 LSDP narių (49,17 proc.). Galutiniai rezultatai bus paskelbti iki gegužės 2 dienos. Savo darbą naujasis LSDP pirmininkas pradės gegužės 6 dieną per LSDP XXXV suvažiavimą.

Kaip manote, kurį kandidatą rėmė senoji gvardija? Mindaugą Sinkevičių, be abejų. Jam paramą pareiškė euro-parlamentaras Zigmantas Balčytis, pareiškės, kad „Aš balsuosiu už Mindaugą. Kodėl? Jo pasiskymuose matau daugiau noro veikti komandoje. Daugiau siekio vienyti, o ne skaldyti ar ką poti galvas mediniai kardeliai dar nepasibaigus rinkimams. Net daugiau politinės išminties, kurios reikia ir reikės labiau, nei revoliucingų ir skambių pareiškimų.“ Perskaitės tokį senosios gvardijos ižymaus atstovo pareiškimą, pagalvoji: partija vis dėlto išsirinko žmogų, mėgstantį kapoti galvas mediniai kardeliai, neturintį politinės išminties ir tesugebantį laidytį revoliuciūnus lozungus? Laukia įdomūs laikai!

Beje, Kęstutis Masiulis socialiniame tinkle „Facebook“ pasidalijo įdomia

ižvalga apie naują įtampą tarp socialdemokratų ir „valstiečių“, nes paaikėjo, jog premjeras neketina artimiausiu metu susitikti su naujuoju socdemų pirmininku: „Socialdemokratų pirmininko pasikeitimų S. Skvernelis, berods, nenori pripažinti. O gal jis, jausdamas įtampą tarp socdemų frakcijos Seime ir naujojo partijos vadovo, naudojasi situacija ir socdemų senbuviams padeda parodyti Paluckui „tikrają vietą“? Palucko padėtis tikrai tragikomiška. Aišku, pasiekti greitą pergalę ultimatumais ir greitu konflikto su socdemų kentaurais eskalavimu Paluckui vargu ar pavyks. O savo deklaracijomis apie žiaurius partijos senolių valymus jis tai lyg ir prisižadėjo. Prisižadėjo valymus, o dabar tenka ieškoti bendradarbiavimo su jais būdų. Reputaciją sunku susikurti, bet dar sunkiau, jei visi matys vis labiau bereikšmę partijos pirmininką, kurio niekas nepastebi, kurio niekas neklause, kuriam net premjeras neranda penkiolikos minucių arbatai, kuris gąsdina koalicijos griovimų, bet kurio negirdi jo paties frakcija.“

O kur dar M. Basčio demaskavimas, kaip, kalbant be užuolankų, rusų įtakos agento? Dievaži, bus įdomu stebėti „socialdemokratijos“ Lietuvos raidą.

Gintaras MARKEVIČIUS

Institucijos vienijasi atskleidžiant užsienio pareigūnų papirkinėjimą

Septynios institucijos: Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT), Generalinė prokuratūra (GP), Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos (FNTT), Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos (VMI), Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos (MD), Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos (PD) ir Viešųjų pirkimų tarnyba (VPT) pasiraše susitarimą dėl bendradarbiavimo atskleidžiant užsien-

nio pareigūnų papirkimo, sudarant tarptautinius verslo sandorius, atvejus. Susitarimas buvo sudarytas atsižvelgiant į vieną svarbiausią valstybės prioritetą artimiausiu laikotarpiu – narys tė Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijoje (EBPO).

Valstybė, siekianti tapti visateise EBPO nare, turi prisijungti prie EBPO Konvencijos dėl kovos su užsienio pareigūnų papirkimu, sudarant tarptautinius verslo sandorius. Siekdamos pri-

sijungti prie šios Konvencijos, valstybės turi pademonstruoti ne tik politinę valią, bet ir gebėjimą glaudžiai bendradarbiauti atskleidžiant užsienio pareigūnų papirkimo atvejus ir patraukti atsakomybę kaltus asmenis.

Bendradarbiavimas, siekiant atskleisti korupcinio pobūdžio nusikaltamas veikas, ypač – nusikalstamas veikas su tarptautiniu elementu, yra būtinės. Reikšmingos informacijos keitimas leidžia identifikuoti galimo už-

STT inf.

Naujos knygos

Knygos sutikuvės dalyvaujant autoriu

„Skaitantys apie ginkluotą pasipriešinimą 1944–1953 metais, kai pradedama kalbėti apie didžiausias išdavystes, iš karto prisimena vieną pavardę – Markulis,“ – tai pirmosios eilutės iš neseniai pasirodžiusios Seimo nario, istoriko dr. Arvydo Anušausko knygos „Išdavystė. Marklio dienoraščiai“ pratarė.

Knygos autorius su buvusiais tremtiniais, politiniais kaliniais, miesto svečiais balandžio 21 dieną susitiko LPKTS salėje ir pristatė naujausią savo knygą. Paklaustas, kaip gimė idėja išleisti knygą apie išdaviką, A. Anušauskas sakė: „Legendomis apipinti J. Marklio laiškai ir dienoraščiai, gyvų liudininkų žodžiai apie J. Marklio vaidmenį rezistencinėje kovoje padėjo išsamiau atskleisti pokario metų kovų reikšmę ir išdavycių pasekmęje patirtas netektis,“ – sakė knygos autorius.

Nuosekliai susipažiame su svarbiausiais Juozo Albino Marklio gyvenimo periodais – nuo vaikystės iki mirties. Tiems, kas nedalyvavo šios knygos pristatyyme, pateikiame joje išdėstytaus A. Marklio gyvenimo faktus.

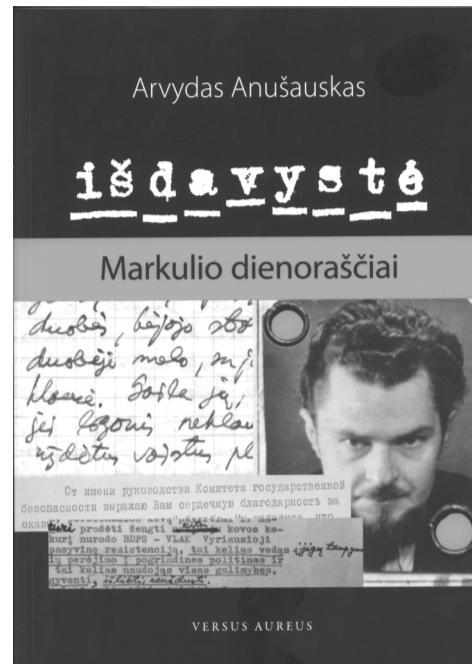
Trumpa biografija

Juozas Albinas Markulis gimė 1913 metų kovo 1 dieną Pittsburghe, Pensilvanijos valstijoje, JAV. Tėvai ten gyveno ieškodami geresnio uždarbio. Tėvas dirbo anglies šachtose. Jam mirus, motina Ona Bugėnaitė grįžo į Lietuvą. Juozas Markulis mokėsi Ukmergės gimnazijoje, vėliau – Marijampolės marijonų gimnazijoje. Vaikinas norėjo mokyti, tad jam niekas netrukė stoti į Kauno metropolijos kunigų seminariją. Baigęs aukštąsias teologijos studijas ir gavęs Kauno metropolijos kunigų seminarijos atestatą išstojo į Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos-filosofijos fakultetą. Vedė Aldoną Januškevičiūtę, abu susilaukė dukters Jolantos ir sūnaus Zigfrido Igno.

Istojo į Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakultetą, sėkmingai siekė pasirinktos specialybės žinių. Pašauktas tarnybai į Lietuvos kariuomenę, išstojo į karą mokyklą aspirantu. Baigęs aspirantų kursą gavo jaunesniojo leitenanto laipsnį. Istojo į Šaulių sąjungą, tapo KAM stipendininku Medicinos fakultete. Igięs medicinos gydytojo laipsnį J. Markulis dirbo Vilniaus universiteto Matematikos-gamtos fakultete Žmogaus anatomijos katedros jaunesniuoju asistentu. Vokiečių okupacijos metais uždarius Vilniaus universitetą J. Markulis išsidarbino Ukmergėje – apskrities sveikatos valdyboje, vyriausiuoju sanitarijos epidemiologijos inspektoriumi. Antrajam pasauliniam karui baigiantis dirbo Utenoje, apskrities gydytoju.

Permainos pakeitė pažiūras

Nuo 1944-ųjų J. Markulis dirbo Lietuvos SSR Sveikatos apsaugos liaudies komisiariate vyriausiuoju sanitarijos inspektoriumi, vėliau – Vilniaus uni-

versiteto Medicinos fakulteto Anatominės katedros laikinuoju vedėju ir vyr. deštytoju, Medicinos fakulteto antruoju prodekanu.

1945 metais J. Markulis pasuka kitu keliu. Jis užverbuojamas kaip agentas, suteikiant slapyvardį „Ažuolas“. Tarp rezistencijos dalyvių jis prisitaikėjo „Erelio“ slapyvardžiu, vėliau jų turėjo ne vieną – „Noreika“, „Narutavičius“ ir kt. MGB rūpesčiu 1948 metais J. Markulis išsiunčiamas į Leningradą, į SSRS Mokslų akademijos I. Pavlovo fiziologijos institutą rašyti disertacijos. Apsigynęs disertaciją 1954 metais J. Markulis grįžo į Lietuvą.

Lietuvoje J. Markulis, kaip Sveikatos apsaugos ministerijos Teismo medicinos ekspertizės biuro vedėjas, buvo įtrauktas į specialias teismo medicinos ekspertų komisijas, kurios tyrinėjo partizanų masinių žudynių vietas – Kauno, Lazdijų, Skuodo, Ukmergės, Joniškio ir kitose vietovėse. Apsigynę medicinos mokslų daktaro disertaciją.

Visą šį laikotarpį pasižymėjo plačia mokslinė veikla, išleido „Teismo medicinos“ vadovėlį, gavo profesoriaus pedagoginį laipsnį, dirbo Vilnius universiteto Patologinės fiziologijos ir anatomijos katedros vedėju. Už aktyvią veiklą apdovanotas medaliais, pasižymėjimo ženklais, J. Markuliui buvo suteiktas nusipelnusio kultūros veikėjo garbės vardas. Mirė 1987 metais Vilniuje.

Dvigubas gyvenimas

Knygoje „Išdavystė. Marklio dienoraščiai“ išryškinti pagrindiniai šio žmogaus bruožai, asmeninės nuostatos ir gyvenimo būdas bei filosofinis mąstymas, pagrįstas dualizmu. Filosofijos mokslas tai įvardija kaip teoriją, pripažistantią pasaulio pagrindu dviejų, vieną nuo kito nepriklausomų pradų (materijos ir dvasios) buvimą. Paprasciau tariant tai – dvypumas. Knygoje rašoma, jog J. Markulis, Lietuvoje įtvirtinus sovietų valdziai, pradėjo viešai demonstruoti lojalumą jai, ir ne tik viešuose pasiskymoje, bet ir savo laiškuose. Jo laiškas žmonai tai patvir-

Sveikiname

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname balandžio mėnesį gimusių buvusius tremitinius:

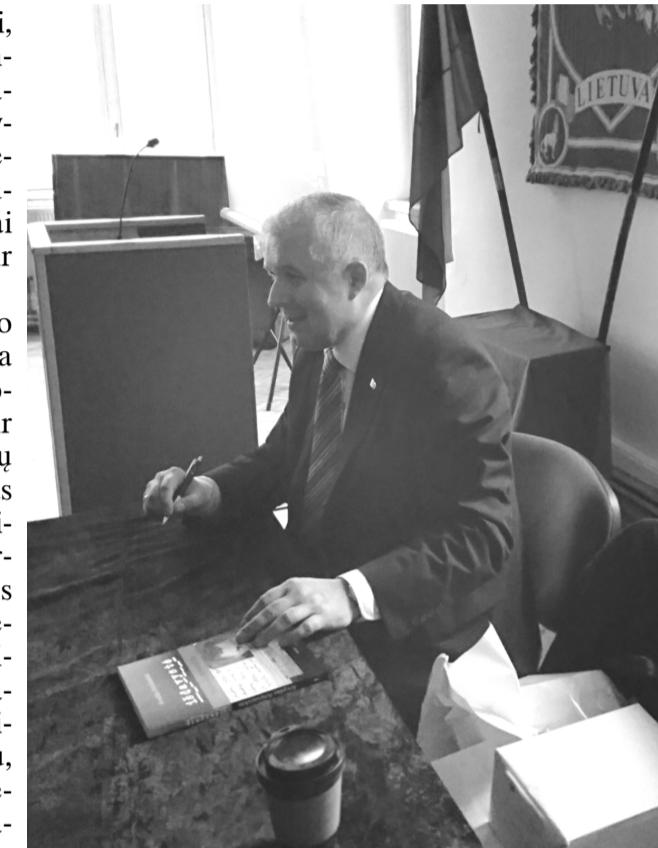
Albiną VALIUKĄ – 90-ojo,

Stasę MINKEVIČIENĘ – 65-ojo,

Verutę BULKIENĘ ir Vidą MAKUTĖNAITĘ-PAUKŠTIENĘ – 60-ojo.

Linkime geros sveikatos, visokeriopos sėkmės ir Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS Rokiškio filialas

tina: „Miela kurti, ieškoti, degti tuo, kas plėšia tam-sos debesis. Gana prietaurų, gana veltėdžių! Tarybų liaudis žengia, kaip plieno gretos ir jų niekas nesustabdys. Tarybų Lietuvių dirbt – man didi laimė, ir didus džiaugsmas.“

Kad J. Markulis gyveno dvigubą gyvenimą liudijajo ugningi laiškai ginkluotos rezistencijos vadams ir tuo pačiu partizanų vadų išdavystės. Dalyvaudamas rezistencijos vadų pasitarimuose, jų sueigose J. Markulis kalbėjo: „Vyrams kuo mažiausiai rodytis viešumoje, nevertoti be reikalo ginklo, nesilankytivakuškose, vestuvėse, laikytis kiek galint ramiau, kad jaustusi vyrų sumažėjimas.“ Rezistencijos dalyvių rodymasis viešose vietose erzino MGB, nes tai rodė gyventojams sovietų valdžios silpnumą kaimuose.

Savo „patarima“ jis dalyvauja pokario rezistencijos gyvenime, jis – uolus MGB patarėjas, parankus „strategas“. Perskaičius laiškuose išdėstytais jo pažiūras be jokios maskuotės ir tuščiažodžiavimų, suprantį šio žmogaus pasaulėžiūrą be pagražinimų ir užslėptų mincių. „Kas nepametė galvoje proto, tas éjo į Tiesą ir liko gyvas, liko Lietuvoje, baigė mokslus, dirba ir šiandieną neša naudą liaudžiai, Lietuvai. Kas klausé melo, seké melo taku, tas žuvo, nuvyto, jų kraujas neatnešė Lietuvai naudos, jų aukos buvo betiksles, beprasmės, nešančios naudą vien tik tūlų niekšu saujelei.“

Knygos gimimas

I Klausimą, kaip gimė idėja parašyti šią knygą A. Anušauskas atsakė išsamiu: „Tokia mintis seniai kirbėjo galvoje, tačiau sklidė gandai, kad J. Marklio laiškai ir dienoraščiai dingę ir tai laikinai sustabdė imtis šio darbo. Pasirodžiusios publikacijos (1994–2007), atskleidusios J. Marklio, kaip agento,

veiklą, paskatino imtis plunksnos. Pasinaudojės J. Lukšos-Daumanto knygos „Partizanai“ ištraukomis, N. Gaškaitės-Žemaitienės, istoriko Kęstučio Kasparo, Liūto Mickūno, Antano Buloto, Stanislovo Abromavičiaus ir kitų darbais, paanalizavęs Lietuvos Ypatingajame archyve laikomas bylas émiaus darbo nedvejodamas, kad bus kokiu spragu. Ypač daug vertingos informacijos gavau susipažinęsu A. Zaskevičiaus, J. Deksnio ir O. Trakimaitės bylomis.“

Kai 2011 metais naujais dokumentais pasipildė Lietuvos Ypatingasis archyvas, jame atsirado ir J. Marklio dienoraščiai. Tie keli tūkstančiai dokumentų, iš JAV gauti J. Marklio rašyti laiškai ir adresatų atsakymai į juos sudėliojo visus akcentus būsimos knygos naudai. Padėjo ir asmeniniai pokalbiai su pažinojusiais J. Markliu, su jo artimaisiais. „Tada neliko nieko kito, tik sėsti ir parašyti. Palyginti šis darbas daug laiko neatėmė. Porą gerų savaičių“, – sakė A. Anušauskas.

Aušra ŠUOPYTĖ
Rasos Duobaitės-Bumbulienės nuotraukoje – dr. Arvydas Anušauskas

Užsiprenumeruokite, Tremtinį!

Prenumerata priimama bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį.
Prenumeratos indeksas 0117. Kaina:

1 mėn. – 2,45, 3 mėn. – 7,34, 6 mėn. – 14,69 Eur.

Skaudi giminės istorija

Kaune gyvenantis Antanas Špokevičius pasakoja, kad jo seneliai Kazimieras ir Ona (Povilionytė) Špokevičiai gyveno Gudgalių kaime, Vaškų valsčiuje (dabar – Pasvalio rajonas), turėjo 31 ha ūki. Kazimieras su pirmąja žmona Elžbieta (Samolionyte) susilaikė dukrų Kazimieros ir Anelijos, jai gimdant mirus, vedė antrą kartą. Su Ona turėjo aštuonis vaikus: Agotą, Teodorą, Kazimierą, Joną, Elžbietą, Leoną, Liudviką ir Antaną. Ir Ona mirė gimdydama Antanuką. Dar prieš Pirmaiį pasaulinį karą Aneliją pusbroliai pasiėmė į Ameriką, ten ji užaugo, ištakėjo už P. Visokavičiaus, užaugino dvi dukras ir sūnus. Senelis mirė 1917 metais nuo plaučių uždegimo, tad ūkyje liko vieni vaikai. Tiesa, Kazimierai buvo jau 29-eri, tačiau Antanukas buvo tik dvejų metukų.

Kazimieras Špokevičius (1898–1971), būdamas penkiolikos metų, buvo vokiečių kartu su kitais išvežtas į Skrundą, ten su rusų belaisviais tiesė geležinkelį į Liepoją. Taip nusilpo, kad visiškai išsekės pakliuva į lagoninę. Viša laimė, vyras susiprato papirkti tuos, nuo kurių priklausė jo gyvybė: atidavė gydytojui penkis auksinius, kuriuos tėtis buvo išiuves į marškinus kritiniam atvejui... Ūkyje tvarkėsi vyriausios se-serys Agota, Teodora, Anelija. Grįžęs ūkininkavo į Kazimieras. 1919 metų Lietuvos kariuomenės savanoris, vijo bolševikus iki Daugpilio. Vedė Agotą Gudaitę (1909–2004) iš Tetervinų kaimo, augino keturis vaikus: Antaną, gimusį 1936 metais, Genovaitę, gimusią 1937 metais, Onutę, gimusią 1941 metais, ir jaunelę Laimutę, gimusią 1942 metais. 1949 metų kovo 25-ąją penktą valandą ryte iš Biržų apskritys Vaškų valsčiaus Gudgalių kaimo buvo ištremti į Sibirą.

Šioje ūkininkų šeimoje iškilo ir kiti Lietuvos patriotai.

Jonas Špokevičius (1901–1941) mokėsi Jelgavos ir Panevėžio gimnazijoje, 1920 metais išvyko į Kauną, studijavo Karo mokykloje. Ją baigės, tarnavo 4-ame pėstininkų pulke, vėliau karo aviacijoje. I atsargą išėjo 1934 metais, būdamas majoru. 1936 metais ėjo Nuolatinio lėktuvų tikrinimo komisijos pirminkino pareigas, greitai pasiskirtas Orinio susisiekimo inspektoriumi. Šias pareigas užėmė iki pat 1940 metų sovietų okupacijos. Liepos 14 dieną Jonas Špokevičius buvo suimtas ir kalintas Kaune, karui prasidėjus išvežtas Minską, o iš ten išvarytas į Červenę, kur buvo sušaudytas.

Leonas Špokevičius (1906–1976) – karo aviacijos mechanikas, Lietuvos kariuomenės puskarininkis, dirbo Freidoje. Ilgametis Vytauto Didžiojo universiteto ir Kauno politichnikos instituto techninis darbuotojas.

Liudvikas Špokevičius (1910–1991) baigė Panevėžio mokytojų seminariją, atsargos karininkų kursus, mokytojavo Kupiškyje, Panevėžyje, buvo Biržų apskritys mokyklų inspektoriumi. Tuo metu mokyklose buvo dėmesys kreipiamas į mokinį tautiškumo ir valstybingumo ugdymą. Dalyvavo 1941 metų birželio 23-iosios sukilime, o 1944 metais, artėjant frontui, su bro-

liu Antanu pasitraukė į Vakarus. Apsigynė JAV, ten ir mirė.

Antanas Špokevičius (1915–1993) buvo Lietuvos kariuomenės leitenantas, lakūnas. Susilietuvino pavardę ir tapo Antanu Špoku (jo vaikaitė yra balerina Eglė Špokaitė). Baigė Biržų gimnaziją, o 1936 metais – Karo mokyklą (XVIII laida), buvo suteiktas pėstininkų jaunesniojo leitenanto laipsnis, pa-skirtas į 8-ąjį pėstininkų pulką. 1938 metais komandiruotas į Karo aviacijos mokyklos oro žvalgų kursus ginklu rūšių karininkams. Po metų paskirtas 3-ios (bombonešių) aviacijos grupės 1-os bombonešių eskadrilės karo lakūnu žvalgu, vėliau – eskadrilės technikos karininku (II eilės karo lakūnas). Sovietų sajungai okupavus Lietuvą ir likviduojant Lietuvos kariuomenę pa-skirtas jaunesniuoju lakūnu žvalgu. Pasitraukė į Vakarus, vėliau emigravo į Australiją. Ten ir mirė.

Antano Špokevičiaus atsiminimai

Trėmikai pasakė, kad esame tremiamiai į Tolimuosius Rytus, Sibirą. Liepė susikrauti daiktus ir per porą valandų pa-siruošti. Su dviem kaimynų šeimomis važiavome į Panevėžio geležinkelio stotį tri-mis vežimais. Kelias buvo šlapias, tad prie Ustukio tilto per Mūšą perkraustė į sunkvežimį. Panevėžyje įkėlė į vagonus.

Balandžio 19 dieną išlaipino Irkutsko srityje, Taišeto rajone, Sujetichos gyvenvietėje (dabar – Biriusinskas). Apgyvendino buvusiųse kalinių lage-rio barakuose, už dviejų kilometrų nuo Sujetichos buvusių gyvenvietėje. Tremtiniai dirbo naujų namų statyboje, plyti-nėje, statė Hidrolizės gamyklą. Vėliau čia ir dirbo: iš medžio atliekų, pjuvenų gaminio spiritą, pašarines mieles.

Tėtis ir mama dirbo plytinės statyboje: su laužtuvasi kasė žemę. Kai tėtis nuo peršalimo susirgo reumatu, jis įdarbino vežiku, paskui – sargu. Vėliau abu perkėlė dirbtį į minėtą gamyklą. Dirbo angliessandėlyje, smulkinojapriepa-duodant į krosnis elektros stotyje, iš-kraudavo anglies vagonus, daugiausiai naktimis. Darbas buvo pašinas ir sunkus, nes iškrautivagonus reikėdavo greitai, kad nebūtų prastovu. Kol triūs sta-tybose, tėtis parsinešdavo namo lentgalį, vakarais gamindavome rėčkutes, ku-biliukus kopūstams. Gaminius pirkdavo vietiniai žmonės. Važiuodavome su ro-gutėmis juos pardavinėti į turgų. Taip prisidurdavome pragyvenimui.

Iš pradžių kelis metus gyvenome labai sunkiai, tačiau vėliau pradėjome gauti siuntinių iš Lietuvos. Vienas kitas giminaitis suselpdavo maistu, dra-bžiais.

Sesutės Genutė ir Onutė pradėjo lankytis mokyklą, po metų mokyties pradėjo ir Laimutę. Aš, trylikametis, tu-rėjau dirbtį. Tokių dirbančių mažamečių, kaip aš, buvo ir daugiau. Pirmiausiai plytinės statyboje mokiausi tinkuo-ti. Kai išteigė profesinę technikos mokyklą dailidės, staliaus, mūrininko spe-cialybėi įsigyt, mūsus jau nepriėmė, esą darbo išmokome statybose. Be to, statybose peršalau, susirgau tuberkulio-ze, pažandėje atsirado gužu. Jie pra-kiurdavo ir bėgdavo skystis. Kelis me-

Vakarykščiai tremties vaikai: Kazys Stuogis, Antanas Špokevičius, Felicijonas Danušaitis, 1956 metai

tus vargau, gėriau žuvies taukus. Sako, liga buvo dėl pusbadžio gyvenimo. Kai nuėjau prašytis darbo, viršininkas manęs paklausė, kodėl nesimokau? Atsakiau, kad neturime ką valgyti. Tada manęs pasigailėjo, nors darbo vaikams ne visada būdavo. Paskyrė į elektrinę mašinisto mokinį, bet po poros savaičių susirgau ir paguldė į lagoninę.

1951 metų vasarą kartu barake gyvenantis Leonas Šimoliūnas iš Gustonių kaimo Joniškėlio valsčiuje, ištremtas tik su tėvu, paprašė brigadininko, kad mane, penkiolikmetį, priimtu į bri-gadą. Įsidarbinau armatūrininku mokiniu: gaminome gelžbetonio karkasus, lankstėme vielas ir strypus Hidrolizės gamyklas statybai. Kai statybai reikėjo medienos, nuvežė mus keliems mėnesiams miško darbams. Po Stalino mirties viskas šiek tiek pagerėjo. 1957 metais baigiai vairuotojų kursus ir įsi-darbinau Hidrolizės gamykloje.

Genutė nesimokė, o nuėjo tarnauti pas rusų inžinierių, prižiūrėjo ju vaikus. Ten ją maitino, dar ir kokį rublį pridė-davo. Tai šiek tiek palengvino mūsų gy-venimą. Kai pastatė gamyklą, nuėjo dirbtį prie pjuvenų transportavimo iš miško į cechą. Tėtis pradėjo sirgti reumatu, dirbtį nebegalėjo.

1956 metais, kai vaikus, gimusius po 1938 metų, reabilitavo, mama su-manė bėgti į Lietuvą, nes pervaigo ir labai ilgėjosi namų. Liepą paruošė kelionei Onutę su Laimute, kartu pasiėmė ir kaimynės Šimkūnienės dukrą Apoloniją. Palydėjau jas dyvilyka kilometrų iki Taišeto ir įsodinau į traukinį Char-barovskas–Maskva. Jos laimingai pasiekė Lietuvą, mama su dukromis ap-sigynė mūsus apleistuose namuose. Nors juose gyveno Povilionienė su dviem vaikais iš Titkonų kaimo, moteris mamai užleido kambarį. Mūsus se-sutės gyveno pas skirtingus giminai-čius, mama dažnai lankydavosi pas se-serį Oną Gudaitę Danyliškyje, už Krin-cino, ar brolį Steponą Gudą. Samdėsi Latvijoje ravėti laukus. Nežinojo, jog KGB jos ieško už pabégimą iš tremties. Į Linkuvos rajoną atėjo raštas iš Irkutsko KGB, kad ją surastų ir grąžintų į Ir-kutsko kalėjimą. Visa laimė, kad nes-pėjo, nes 1958 metais šeima gavo leidimą grįžti į Lietuvą.

Mama su Genute dirbo Titkonų kolūkyje „Tarybinis žodis“, mums le-

do išsipirkti savo namą. Genutė melžė karves už save ir mamą, paskui ištakėjo už tremtinio Bronislovo Veckos, susilaikė dvieju sūnų ir dukros, turi anū-kų. Vienas sūnus – Valdas – ūkininkauja, kitas – Bronius – dirba Pasvalyje gaisrininku. Dukra Margarita Petraus-kienė gyvena Pasvalyje.

Onutė mokėsi Vaškų vakarinėje mokykloje, buvusioje už šešių kilometrų, neakivaizdiniu būdu baigė Joniškėlio žemės ūkio technikumą, tapo agro-nome, ekonomiste, dirbo sandėlininke, brigadininke. Ištakėjo už mechaniza-toriaus Antano Kutros, pasistatė Vaškuose namelj.

Laimutė baigė Vaškų vidurinę mo-kyklą ir Vilniaus finansų technikumą, dirbo Panevėžyje buhaltere ir Pasvalio mokesčių inspekcijoje. Ištakėjo už Jo-no Zigmanto, užaugino sūnų Gintarą ir dukrą Deimantę Songailienę, turi proanūkių.

Tėvelis iš tremties grįžo būdamas invalidu. Kelionė į Lietuvą buvo sun-ki, nes jis nevaikščiojo: stotyse jis nešio-jau ant nugaros, tampa į vagono įva-goną. Lietuvoje irgi nevaikščiojo, jis pri-žiūrėjo mama su Onute. Tėvelis mirė dar 1971 metais, palaidotas Skrebotiš-kių kapinaitėse. Mama mirė 2004 me-tais, sulaukusi 96-erių. 1986 metais mūsus sodybą Gudgaliuose nugriovė melioratoriai.

Mano gyvenimas po tremties irgi buvo nelengvas. Vairuotojo darbo kolūkyje nedavė, siūlė eiti dirbtį plūgų prie traktoriaus prikabinėtoju. Mano draugas ir tolimas giminaitis Felicijonas Danušaitis dirbo Adompolės mašinų-traktorių stotyje vairuotoju. Pri-praše direktoriaus ruso Muraškos pri-imti ten dirbtį ir mane. Taip iš pradžių įsidarbinau degalų išvežtoju, apsigy-venau laikinai pas draugą. Kurį laiką dirbau Latvijoje, paskui vėl grįžau į Lie-tuvą, įsikūriau Pasvalyje, 1964 metais išvažiavau gyventi į Kauną. 1971 me-tais vedžiau tremtinę Danutę Matuse-vičiūtę. Užauginome dukras Birutę ir Rasą. Birutė Brasiūnienė yra gydyto-ja, kaip ir jos vyras, augina sūnus Justiną ir Adomą, dabar gyvena Francū-zijoje. Rasa Daukantienė baigė VDU, tėsė mokslus Braitone, Anglijoje, dir-ba Briuselyje Europos Komisijoje Ekonominis skyriuje.

Stanislovas ABROMAVIČIUS

„Išpažintis“ dėl antikomunistinio tribunolo

20 amžius – didžiulių netekčių amžius, tačiau ar neprarandam atminties? Gal sparčiai bėgant laikas yra išsvadavimas nuo praeities naštos? Kaip tuomet vertinti atmintį? Ar sugebėsim apginti taiką, kupini baisių netolimos praeities prisiminimų? O gal, norint užtikrinti santarvę, reikia nuolat rūpinantis ir skatinti atminties kultūrą? Esame įpareigoti, remiantis mūsų paveldėtomis ir igaunomis galimybėmis, kurti taiką ir teisingą pasaulį. Vardan to turime žinoti apie praėjusiam amžiuje, vadovaujantis komunistine ideologija, padarytus nusikaltimus, ir juos teisiškai įvertinti.

Daugelis tautų patyrė, kad nacizmas ir komunizmas – tai badas, lageriai, kalėjimai ir žudynės... Nacizmas nusinešė apie 25, o komunizmas apie 100 milijonų žmonių gyvybių. Nacizmas, pralaimėjus Antrajį pasaulinį karą, žlugo, o kalininkai įvardyti. To nepatyrusi komunistinė ideologija daugelyje valstybių prarado savo pozicijas, tačiau neišnyko. Šiandien yra daug požymių, kad ši ideologija, persikrikštijusi kitais varda, atsigauna. Vis sparčiau atslenka niūrūs ir grėsmingi debesys.

Komunizmo nusikaltimų įvertinimo idėja jau seniai sklando žmonių ir tautų sąmonėje, ypač tų tautų, kurios „išmoko“ raudonojo genocido pamokas. Suprantama ir tai, kas įvyko, – negrižtama, tačiau žinotina ir siektina, kad daugiau tai nesikartotų. Todėl griovimo ideologijai būtina sukurti nepakantumo atmosferą, sukurti tokias prevencines priemones, kad būtų užkirstas kelias jos restauravimui. Būtina, kad valstybių vyriausybės ir parlamentai sukurtų tokią teisinę aplinką, kad ši ideologija būtų pasmerkta, o nusikaltę asmenys įvardinti ir persekiojami netaikant senates. Jeigu neįvertinsime įvykdytų nusikaltimų ir jų pasekmiių, *vetrem ferendo in juriam invites novam* (pakėsdami seną skriaudą, sulauksite naujos).

Lietuvos keturios visuomeninės organizacijos, jungiančios buvusius trem-

tinius, GULAGO kalinius, Laisvės kovų dalyvius, 2000 metais surengė tarptautinį „Komunizmo nusikaltimams vertinti“ kongresą ir Visuomeninį tribunolą. Tribunolas teisiškai įvertino padarytus nusikaltimus, įvardijo nusikalstamas struktūras ir paskelbė nuosprendį. Tarptautinis kongresas vyko Vilniuje 2000 metų birželio 12–14 dienomis, pranešimus skaitė 25 valstybių istorikai, teisininkai, politikai ir visuomenės veikėjai. Lygiagrečiai vyko ir Tarptautinio visuomeninio tribunolo posėdžiai. Tribunolui kaltinamuosis aktus pateikė penkiolika valstybių. Tribunolas, gavęs daug kaltinamosios medžiagos, neturėjo galimybės per trumą laiką kruopščiai ją išnagrindeti, todėl nutarta darbą tęsti kitoje sesijoje, kuri vyko rugsėjo 4–8 dienomis.

Žmonės nuolat domėjosi šių renginių eiga, visuomet salės buvo perpildyto, ir ne visi, norintys patekti, turėjo tokią galimybę.

Kongreso ir Visuomeninio tribuno lo medžiaga išleista 2000 egzempliorių tiražu knygose „Antikomunistinis kongresas ir tribunolo procesas“ atskirai lietuvių ir anglų kalbomis ir „Vilniaus tribunolo nuosprendis“. Organizacinis komitetas kreipėsi į Jungtinių Tautų organizaciją, pasaulio valstybių parlamentus ir vyriausybes bei į tarptautines ir pasaulio visuomenines organizacijas dėl tarptautinio komunizmo ir komunistinių nusikaltelių teismo įsteigimo, priėmė kelis kitus reikšmingus dokumentus.

Lietuvos visuomeninės organizacijos pirmos Europoje įgyvendino tokį sumanymą, atliko didžiulį darbą, atkuriant istorinę tiesą ir teisingumą, atskleidžiant komunistinės ideologijos esmę, padarytus nusikaltimus. Bet kas iš to...

Po ilgos 16 metų tylos pirmą kartą žiniasklaidoje pasirodė išrinktuju į šalių valdymą ir teisės profesoriaus „išpažintis“, kartu tai ir savo iškuras priminimas apie kažkada vykusį tribunolą.

(keliamas į 7 psl.)

Apie Kaniūkų kaimo gyventojų ir žydų žudynes

(atkelta iš 2 psl.)

Vytautas Landsbergis „Delfi.lt“ straipsnyje „Du broliukai urėdai“ (2017-04-08) rašo, kaip apie savo knygą pasakoja Christofas Dieckmanas. Jo tema ne apie Lietuvos, o apie mūsų žydų istoriją ir tik apie Holokaustą. Jis rašo: „Iki nacių atėjimo pogromų Lietuvoje nebuvovo. Bet vokiečiai suradoli lietuvių, sutikusių organizuoti pirmuosius pogromus Kaune. Dar vokiečių nebuvo, o lietuviai žydus jau šaudė“. (Jie buvo nacių atsiųsti Tilžės gestapo nariai, gali būti, kad ir lietuviai. Galimai panasiu būdu pirmiausia visose pasienio su Vokietija teritorijose buvo šaudomi žydai. Todėl Lietuvos teisėsaugai perdaugelį metų nepavyko nustatyti jų tapatybęs.) „Kalti vokiečiai, be jų pogromų nebūtų buvę. Beveik visi paskelbti kolaborantais buvo patriotiniai etniniai nacionalistai“. Iš interviu atrodo, kad vokiečiai žydų nežudė, tik iniciavo. Ch. Dieckmanas su-

tapatinė tautą su žudikais. Esą Lietuvos katalikų bažnyčia nieko nedarė. Vyskupų konferencija tik svarstė, ką daryti su apsikrikštijusių žydų turtu!? Visuomenė tylėjo – nieko nedarė! (Tada tylėjo visa nacių okupuota Europa. Iš tikro vyskupai, kunigai ir visuomenė netylėjo. Jie žydus gelbėjo, raše protestus ir peticijas nacių „Ostkomisarams“ ir į Berlyną. Dėl to ne vienas nukentėjo, buvo pasiūsti į Štuthofo lagerius. Kaip tik daugiausia žydų išgelbėjo kunigai. Ir tūkstančiai šeimų, rizikuodamos savo gyvybe, padėjo žydams ir juos gelbėjo. Tokia buvo tiesa.) Ir ciniško melo viršūnė: „Lietuviai pasirinko fašizmą, visi iš to pasipelnė“! V. Landsbergis konstatavo: „Pernelyg kvepia ru., lenda instrukcija“. (Kandus ir tikslus prof. V. Landsbergio stilius. Tikrai Ch. Dieckmanas žemina Lietuvą naudodamas V. Putino retoriką. Gal tas ir apmokėjo? Gal ir pasipelne tas tūkstantis galvažudžių, kurie

dalyvavo ar vykdė žydų egzekucijas. Bet vargu ar rastųsi dabar vienas kitas iš jų gyvi. Visus juos Viešpats nubaudė. Ir tie sugrobti turtai pražuvo.)

Manau, kad „Delfi.lt“ (2017-03-27) „pasimovė“ ant V. Putino propagandos kabliuko, suteikdama vietas Christopho Dieckmano interviu. Ir taip buvo viešai paskleista rusiška propaganda. Jis pasakojo apie savo labai storą knygą ir kad rinkęs jai duomenis iš nacių ir bolševikų archyvų. Tik į LGRTC jis nesikreipė. Jam nereikėjo pozityvo apie lietuvius ir Lietuvą.

Verta apžvelgti dar vieną straipsnį Aro Lukšo „Kruvini miestelių akmenys“ („Lietuvos žinios“, 2016-09-23), kuriame autorius rašo, kad žydų žudynes organizavo, joms vadovavo ir vykdė vokiečių karo komendantai, nacių saugumo policijos ir SD operatyviniai būriai. Vėliau prisiėdo lietuvių policija ir aktyvistai – „baltaraiščiai“.

Dienraštis „I laisvę“ (1941-04-24)

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Romualdas Antanas Tupalskis
1938–2017

Gimė Rokiškio r. Obelių apyl. Kraštų k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. šeima su trimis mažamečiais sūnumis išstrepta į Krasnojarsko kr. Kazačinsko r. Belokopitovkos k. miško pramonės ūki, vėliau šeima perkelta į Zacharovkos k. Romualdas proftechnikos mokykloje įgijo traktorininko ir elektrinės gervės darbininko specialybes. Dirbo traktorininku. 1958 m. pašauktas tarnauti į sovietinę kariuomenę. Į Lietuvą grįžo 1961 m., bet išsidabinti negalėjo. Vėliau dirbo RTS, KMK, naftos bazėje sandėlinuku. Buvo darbštus, kantrus, rūpestingas.

Palaidotas Rokiškio Kalneliškių kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamė žmoną Valentiną, sūnus Valdą ir Algimantą, seserį Vandą, brolius Vaclovą ir Steponą, artimuosius.

LPKTS Rokiškio filialas

Joana Karbauskaitė
1935–2017

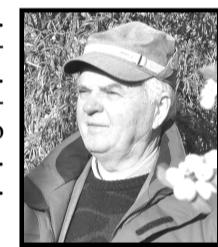
Gimė Šilalės r. Bokštų k. daugiaavaikėje ūkininkų šeimoje, tuėjo penkis brolius ir keturias seseris. Vyresnieji jau gyveno atskirai, sukūrė šeimas, broliai išblaškyti po Sibiro lagerius, kai 1951 m. rugsėjo 20 d. čekistai apsupo Karbauskų namus. Joanai pasisekė pabėgti nuo trémėjų į ilgą laiką teko slapstytis. Tėvus, broli ir dvi seseris ištrémė į Sibirą. Šeimai grįžus į Lietuvą, Joana su seserimis ir broli apsigyveno Šilutėje. Dirbo visuomeninio maičinimo imonėse.

Palaidota Šilutės kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamė seseris ir broli su šeimomis, gimines, artimuosius.

LPKTS Šilutės filialas

Alfredas Manovas
1943–2017

Gimė Radviliškio r. Diktariškės k. ūkininkų šeimoje. 1945 m. kartu su tėvais buvo išstremtas į Tadžikistaną be teisės grįžti į Lietuvą. Kentė badą, nepakeliamą karštį medvilnės plantacijose. Tremtyje baigė vidurinę mokyklą. 1974 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Šaukote pas giminę, dirbo elektriku, vėliau ūkininkavo Šiaulių r. Sukūrė šeimą. 1991 m. sausį gynė parlamentą. 1997 m. istojo į LPKTS Šiaulių filialą, buvo aktyvus filialo tarybos narys. Paraše knygą „Žiluo Vachšo vergai“.

Palaidotas Šiaulių Donelaičio kapinėse.

Užjauciamė šeimą, broli Eduardą.

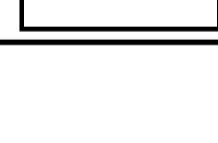
LPKTS Šiaulių filialas

Nijolė Emilia Smolskienė
1940–2017

Gimė Seredžiaus valsč. Burbiškių k. 1948 m. kartu su tėvais Antanu ir Emiliu Dubinskais buvo išstremta į Igarką. 1959 m. grįžo į Lietuvą. Sukūrė šeimą, dirbo Kauno P. Žiberto šilko kominate. Gyveno Kauno r. Raudondvaryje.

Artimieji

Dr. Povilas JAKUČIONIS

2017 m. balandžio 28 d.

Tremtinys

Nr. 16 (1230)

7

„Išpažintis“ dėl antikomunistinio tribunolo

(atkelta iš 6 psl.)

Iš Kazio Kazakevičiaus straipsnio „Prisiminė komunizmo nusikaltimų tribunolą“ („Lietuvos žinios“, 2017-02-24) sužinome, kad dar 2015 metų rugpjūčio 23 dieną buvęs Lietuvos Teisingumo ministras Juozas Bernatonis kartu su kitų septynių valstybių kolegomis Taline pritarė idėjai ištirti komunizmo nusikaltimus ir siekti teisinio jų įvertinimo. Pritarė, palinkčiojo galva, ir viskas (!). Daugiau niekas nieko nežino, ir tai patvirtino buvęs tos pačios Vyriausybės narys Juozas Olekas, „nedaug žinantis apie ketinius steigti minėtą tribunolą, todėl savo nuomonės išsakyti negali“. Peršasi palyginimas, – arklys pievoje stovėdamas nuolat pritardamas kinkuoja galva, – tik niekas nežino, ką tas galvoja ir kam pritraicia, o kai reikia arti žemę, iš šonų jam uždeda akidangčius, kad judėtų viena kryptimi ir nesidairyt. Kas uždeda tuos akidangčius, žino, ką daro. Turbūt kitaip ir negalėjo būti atėjus iš anų „gerų“ laikų – lyg ir pritariama naujoms permainoms, naujoms idėjoms, bet slenkama senuoju tempui ir sena vaga. Kaip ten bebūtų, praėjo 1,5 metų po pritarimo, apie tai Estija priminė Lietuvai, „tačiau aiškios nuomonės šiuo klausimu mūsų šalis neturi“.

Susipažinus su straipsnyje kalbintais LRS nariais ir teisės profesoriaus mintimis, kyla abejonės, ar mūsų šalies nuomonė atsiras greitulaiku. Taip, Seimo valdančiosios daugumos Užsienio reikalų komisija

teto pirmininko J. Bernatonio pavaduotojas Egidijus Vareikis sutinka, kad „Komunizmo nusikaltimai tikrai dar neatskleisti“, o nacių nusikaltimus aiškinamasi intensyviai įvairiose valstybėse ir žemynuose. Jis paminėjo, kad ir jo šeima nukentėjo nuo komunizmo, bet nežino, kas teisė, už ką teisė ir prisipažino: „Man tai gyventi netrukdo, bet sužinoti norėčiau“.

Seimo opozicinės Liberalų frakcijos narys Arūnas Gelūnas neslėpė abejonių, ar tikrai reikėtų tokio tribunolo. Pripažindamas, kad šaltojo karo metais tautos patyrė „siaubingas represijas“, A. Gelūnas retoriškai klausia: „Ar dabaryra istoriškai sėkminges momentas tokiai institucijai kurti, kai Rusija žvangina ginklais“. Norėtusi taip pat retoriškai paklausti buvusio kultūros ministro, o dabar Seimo nario, – kada turėtų ateiti tas istoriškai sėkminges laikas, ir kokie turėtų būti kaimynai, kad galėtume kalbėti apie nusikaltimus ir įvardyti nusikaltėlius. Susidaro išpūdis, kad A. Gelūnas per klaidą pateko į Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisiją, kurios misija aiškiai priešinga jo mintims.

Nustebino Mykolo Romerio universitetė Tarptautinės Europos Sajungos teisės instituto prof. Justino Žilinsko pastabos, neva represijų vykdymą gyvujų belikę mažai, esą, Baltijos šalis domina tik stalinizmo tyrimai, o minėta institucija (tribunolas) reikalinga tik

Čekoslovakijos ir Vengrijos įvykiams tirti.

Žinome, kad nusikaltimai žmonijai ir žmoniškumui turi būti tiriami, o nusikaltę asmenys įvardyti, ir jų nusikaltimai įvertinti netaikant senaties. Teiginys, kad Baltijos šalys suinteresuotos tik stalinizmo tyrimais, neatitinka tikrovės. Chruščiovo, Brežnevo ir Andropovo laikais kitaminčiams buvo steigiamos psichiatrinės ligoninės, disidentai sodinami į kalėjimus, varžoma tikėjimo laisvė, kunigai atsidurdavo lajeriuose ir taip toliau.

Čekoslovakijos ir Vengrijos įvykius taip pat būtina ištirti, teisiskai įvertinti bei įvardyti nusikaltusius asmenis, todėl prieš pusantį metų Taline Čekoslovakijos ir Vengrijos užsienio reikalų ministrai taip pat pritarė Tarptautinio Tribunolo steigimo iniciatyvai.

Malonu, kad prof. J. Žilinskas susipažino su Tribunolo kaltinamaja išvada ir teisinių ją pateikė skaitytojams. Manome, kad visos Kongreso ir Tribunolo išleistos knygos, (kurių jau neįmanoma gauti) skirtos siauresniams specialistų ratui, todėl jos negali konkuruoti su bestseleriais – mafinio vartojimo produkту.

Visuomeninė iniciatyva surengti unikalūs renginiai ir, be abejonės, medžiaga, išleista lietuvių ir anglų kalbomis, turėti išliekamą vertę. Estijai perėmus iniciatyvą, tikimės, kad ši patirtis pasitarnaus Tarptautiniams, valstybių lygmenyje, antikomunistiniams tribunolui surengti.

Vytaus MILIAUSKAS

Skelbimai

Kviečiame apsilankytį atnaujintame Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos Patriotinių leidinių knygynelyje (Laisvės al. 39, Kaune). Knygynėlis dirba darbo dienomis **11–16 val.**

Balandžio 28 d. (penktadienį) 15 val. Druskininkų „Dainavos“ mokymo centro konferencijų salėje (Maironio g. 22) paminėsime Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejaus įkūrimo ir veiklos 20-metį.

Kviečiame dalyvauti.

Gegužės 5 d. (penktadienį) 10 val. Šiaulių Ginkūnų kapinių tremtinių sektorius organizuoja pavasarinius kapinių tvarkymas. Bus atvežta juodžemio. Turėkite darbines pirštines, maišelius juodžemiu nešti.

Balandžio 30 d. (sekmadienį) 10 val. Rokiškio Šv. Mato bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už gyvus ir mirusius tremtinius, politinius kalinius ir partizanus. Po pamaldų Parapijos naudoose (Nepriklausomybės a. 4) įvyks visuotinis susirinkimas. Koncertuos buvusių tremtinių choras „Vėtrungė“, pabendrausime prie arbato puodelio, sumokėsime nario mokestį. Kviečiame dalyvauti.

Gegužės 17 d. (trečadienį) 17 val. Lietuvos Moksly Akademijos Didžiojoje posėdžių salėje įvyks Lietuvos Sąjūdžio Vilniaus skyriaus atskaitinis susirinkimas.

Registracija nuo **16 val.** Kviečiame dalyvauti.

ISSN 2029-509X

Tremtinys

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga

www.lpkts.lt

Redaktorė Jolita Navickienė

Redakcija: Audronė Kaminskienė, Vesta Milerienė

Maketavo Ignas Navickas

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204

El. p. tremtinys.redakcija@gmail.com

Įmonės kodas 300032645

Ats. sask. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365, AB „SEB“ bankas

Spausdino

spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“, Draugystės g. 17, Kaunas

Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai

Tiražas 1840 egz.

Kaina

0,61 euro

Projektus „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ ir „Istorijabe, baltų dėmių“ remia

SPAUDOS, RADIOS IR TELEVIZIJOS RĒMIMO FONDAIS

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Kazimieras Mataitis
1942–2017

Gimė Radviliškio r. Kaulinių k. 1949 m. šeima ištremta į Irkutsko sr. Tulūnų. Į Lietuvą grįžo 1953 m. Apsigyveno Radviliškio r. Kalno Gražionyse, vėliau Radviliškio mieste. Sukūrė šeimą, užaugino du sūnus.

Palaidotas Radviliškio kapinėse. Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.
LPKTS Radviliškio filialas

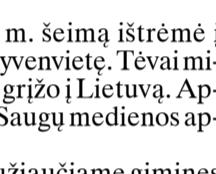
Anicetas Čelutka
1943–2017

Gimė Šiaulių aps. Pakruojo valsč. Vismantų k. 1951 m. šeima ištremta į Irkutsko sr. Zalarisko r. Į Lietuvą grįžo 1958 m. Apsigyveno Radviliškyje, užaugino sūnų ir dukterį.

Palaidotas Radviliškio kapinėse. Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.
LPKTS Radviliškio filialas

Karolina Demikytė
1926–2017

Gimė Šilutės r. Švėkšnos miestelyje. 1946 m. šeimą ištremė į Sverdlovsko sr. Severouralsko r. Čeremuchovo gyvenvietę. Tėvai mirė Sibire. 1959 m. Karolina su broliu ir seserimi grįžo į Lietuvą. Apsigyveno Švėkšnoje. Dirbo Šilutės miškų ūkyje, Saugų medienos apdirbimo padalinyje buhaltere.

Palaidota Švėkšnos kapinėse. Nuoširdžiai užjaučiame giminės ir artimuosius.

LPKTS Šilutės filialas

Cecilia Dirškutė-Čepliauskienė
1933–2017

Gimė Tauragės r. Vilaičių k. Augo tik su mama Cecilia. 1949 m. ištremta į Irkutsko sr. Ten ištėkėjo už tremtinį Prano Čepliausko. Susilaikė dviejų dukterų. 1961 m. grįžo į Lietuvą giminės sūnus Vladas. Dirbo siuvėja, darželio auklyte, vėliau – skaičiavimo mašinų elementų gamykloje. Buvo darbštė, mylanti, bendraujanti.

Palaidota senosiose Tauragės kapinėse.
LPKTS Tauragės filialas

Bronislava Bukauskaitė
1929–2017

Gimė Šilutės r. Balandiškių k. ūkininkų šeimoje. Prasidėjus trėmimams šeima slapstėsi. 1952 m. enkavedistai aptiko besislapstančius ir ištremė į Krasnojarsko kr. Nižnij Ingušo r. Brolišvargo lageriuose. Šeima sunkiai dirbo geležinkelio remonto darbus. Į Lietuvą grįžo 1958 m., bet namų neberado, apsigyveno Šilutėje.

Palaidota senosiose Šilutės kapinėse. Nuoširdžiai užjaučiame seserį Ksaverą su šeimą, giminės ir artimuosius.

LPKTS Šilutės filialas

Gegužės 14 d. (sekmadienį) 15 val. Klaipėdos r. Veiviržėnų sen. Šarkiškių miškelyje, prie šv. Marijos skulptūros bus aukojamos šv. Mišios Kariuomenės ir visuomenės vienybės ir partizanų pagerbimo dienos proga. Po šv. Mišių vyks renginys „Atmink tą laiką“.

Maloniai kviečiame dalyvauti.

Štabo žūtis

1947 metų vasario 18 dieną Tauro apygardos Vytauto rinktinės kovotojai legendinis Kazimieras Pyplys-Mažytis ir Anelė Senkutė-Pušelė įvykdė pašėlusiai drąsi Marijampolės aukštųjų okupacijos administracijos viršininkų likvidavimo operaciją, vadinančią „Blynų balium“. Žuvo partijos apskrities komiteto pirmasis sekretorius Steponas Bakevičius, MVD apskrities pasų skyriaus viršininkas žydų kilmės Boris Gurevič, Marijampolės valsčiaus vykdomojo komiteto pirmininkas Bronius Jasiūnas, jo pavaduotojas Edvardas Frankas ir komjaunuolė Ona Karvėtė, MVD apskrities kelių skyriaus buhalteris Juozas Taraila, muzikantas, buvo sužeistas.

LSSR valstybės saugumo ministras Jefimovas apie šį įvykį pranešė A. Sniečkui, M. Gedvilui, J. Paleckiu, J. Bartasiūnui ir P. Petrovui. Įvykiui tirti buvo sudaryta MGB operatyvinė grupė.

Balandžio 27 dieną MGB operatyvinė grupė Gulbiniskių kaime (Marijampolės apskritis), išdavikui pranešus, Štreimikių sodyboje aptiko Tauro apygardos Vytauto rinktinės štabo bunkerį, vadinančią Seklyčia. Jame bu-

vo štabo mašininkė, žvalgybos viršininkė Anelė Senkutė-Pušelė, Vytauto rinktinės štabo viršininkas, vado Vytauto Gavėno-Vampyro pavaduotojas Vytautas Vabalas-Kunigaičius, gimęs 1919 metais Lazdijų valsčiaus Griškaičių kaime, ir operatyvinio bei globos skyriaus viršininkas Antanas Pečiulis-Baritonas, gimęs 1923 metais Sangrūdos valsčiaus Mockų kaime. Beje, Baritonas tą metų kovą dalyvavo Buktos pasaloje, kurioje kovotojai sunaikino 21 Liudvinavo stribą.

Apsupti partizanai sunaikino štabo dokumentus ir susisprogndino. Jų kūnai buvo užkasti už senųjų Marijampolės kapinių. Dabar ten Ramybės laukas su aukštomas sakralinėmis medžio skulptūromis ir Nežinomo partizano kapu.

Apie neeilinės drąsos partizanę Anelę Senkutę-Pušelę. Ji gimė 1922 metais Kazliskių kaime (Šunskų valsčius, Marijampolės apskritis). Vykdama Vytauto rinktinės vado Vyto Gavėno-Vampyro užduotį, apsimesdamas sovietų valdžios šalininke, išsidarbino Marijampolėje socialinio aprūpinimo skyriaus vyr. buhaltere. Jos tikslas buvo pelnyti aukšto rango kolaborantų

pasitikėjimą ir sukvesti juos į pobūvį, kur jie turėjo būti sunaikinti.

Sumanymas pavyko. I pobūvį, tiesa, neatvyko žiaurusis, labiausiai nekenčiamas tardytojas žydų kilmės Aronas Greisas. Pušelė pasiryžo atkerštyti už žuvusį broli partizaną Joną Giedrulį, Vytauto rinktinės karo lauko prokurorą, žuvusį šтурmuojant 1946 metų rug-

sėjo 21 dieną Gižų (Vilkaviškio apskritis) stribelničią.

Paminklą Vytauto rinktinės štabo žūties vietoje Gulbiniskių kaime (Marijampolės savivaldybė) 1997 metų balandžio 27 dieną pastatė šauliai Julius Nevulis ir Algimantas Lelešius. Pašventino kunigas Ignas Plioraitis.

Algimantas LELEŠIUS

Tauragės Tremtinių ir politinių kalinių kančių namuose – moderniosios technologijos

Tauragės krašto muziejaus Tremtinių ir politinių kalinių kančių namai išsiskiria iš kitų muziejų ne tik unikaliomis ekspozicijomis, bet ir savo vieta – muziejus įsikūręs istoriniame pastate, kuriame anksčiau veikė NKVD būstinė. Muziejuje yra įrengta moderni Rezistencijos ekspozicija su kamera, karceriu, tardytojo kabineetu bei partizanų bunkeriu. Kamerioje lankytojas gali išgirsti ir patirti tai, ką jautė ir išgyveno čia kalėję žmonės, išvysti, kokiomis sąlygomis buvo laikomi kaliniai. Tardytojo kabineete visi norintieji gali pajusti tardymo siaubą, akis į akį susidurti su enkavedistu, o įrengtame partizanų bunkeryje – susipažinti su partizanų buitimis, gyvenimo sąlygomis.

Muziejus atviras naujovėms. Darvi-

sai neseniai Rezistencijos ekspozicija pasipildė trimis trumpametražiais filmais apie partizanų prisiminimus bei nauju objektu – virtualios realybės akiainiais. Nuo šiol muziejaus lankytojai galės ne tik išgirsti apie partizaninių pasipriešinimą, išvysti unikalius eksponatus, bet ir pasinėrė į virtualią realybę patys pajusti partizaninio gyvenimo kasdienybę.

Tauragės krašto muziejaus inf.

Praeities ištinti nevalia

prasikaltusiais tévais, broliais, seserimis, seneliais į gyvenimui visiškai netinkamas Sibiro vietas.

Manoma, kad vagonuose gimė apie penkis šimtus vaikų. Vežami į tremtį pirmiausia mirė vaikai, senyvo amžiaus žmonės, nėščios moterys, ešelonuose gimė kūdikiai. Nors nuo tų šiurpių dienų prabėgo daugiau nei 70 metų, bet patirta fizinė ir moralinė skriauda persėkioja mus ir šiandien.

Ar galima pamiršti alkaną vaikystę, sutryptą jaunystę, mamos kančias ir ašaras, patirtą pažeminimą, bauginimus ir šaltį, mirštančiuosius iš bado? Niekada. Težino Dievas, kiekliko ten ir po šiai dielei aplūžusių medinių kryžių, apverkiančių be laiko išėjusių kapelius...

Trečioje „Tremties vaikai“ dalyje patalpinti ir ukmergiškių Algytės Trakimavičiūtės-Kirvelienės, Aleksandro

Gražio, Tamaros Petrosjan-Reingardienės prisiminimai.

Ukmergiškių išleistos knygos „Viltis sugrįžti“ pristatyme dalyvavo daug svečių iš Širvintų, Lentvario, Vilniaus, Kauno tarybos.

Labai gaila, nors buvo kviečti, nedalyvavo joks Ukmergės valdžios atstovas. Tikriausiai ne visiems istorinė atmintis svarbi.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro duomenimis, 1941–1952 metais iš Ukmergės rajono išvežta 2278 žmonės, daugiausia į Altajaus kraštą, Jakutiją, Krasnojarsko kraštą, Tiumenę, Igarką, Irkutską, Chabarovską, Tomsko srity.

Baisius gyvenimo universitetus praėjome mes, ledovaikai. Kas atvežti su tévais, kas gimė nesvetingoje plėčioje Sibiro žemėje, alsuojančioje

kančiomis ir mirtimi. Bet tikėjimas, meilė ir viltis visada teikia žmogui stiprybęs, ir ta kančia tampa jau ne tokia balsi. Gyvenimas dėl kitų suteikia mums džiaugsmo ir palaimos.

Praeities ištinti nevalia, bet mes privalome perduoti žinias apie patirtas kančias ateinančioms kartoms vien dėl to, kad tai niekada daugiau nepasikartotų. Būkime verti žuvusių Lietuvos partizanų, nukankintų kalėjimuose, negrūžusių iš tremties mūsų tévų, senelių, brolių, seserų atminimo.

Renginyje koncertavo Ukmergės kultūros centro mišrus choras „Tremtinys“, Ukmergės kultūros centro moterų vokalinis ansamblis „Lyra“, Širvintų rajono Anciūnų kapela ir Ukmergės miesto muzikos mokyklos atlikėjai.

Tamara REINGARDTIENĖ